

δὲ ὑπὸ στοᾶς 150 μέτρων μήκους καὶ 2,6 μ. πλάτους, καὶ εἶναι προσωρισμένη δι' ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς (φυσικὰ πειράματα καὶ μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις). Ὁ στέφων τὸν πύργον ὑλοσκεπῆς θόλος ἔχει ἔκτασιν 250 τετραγωνικῶν μέτρων, ἀπὸ δὲ τοῦ αἰθερίου ἑκείνου ὕψους ἡ θύα ὀλοκλήρου τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν περιχώρων μέχρις ἀπεράντων ἀποστάσεων εἶνε ὅτι μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐξαισίον. Αἱ πρὸς κατασκευὴν τοῦ πύργου δαπάναι ὑπολογίζονται ἐν συνόλῳ εἰς 5 ἕως 6 ἑκατομμύρια φράγκων.

Ἐντὸς τῶν εὐρυχώρων τετραγώνων σωλήνων, οὓς ἀποτελοῦσιν οἱ σιδηροὶ κυκλιδωτοὶ στύλοι εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ πύργου, εὐρίσκονται αἱ κλίμακες καὶ αἱ δι' ὕδραυλικῶν μηχανῶν κινούμεναι ἀναβάθραι. Ἐν τῷ ἀνατολικῷ καὶ τῷ δυτικῷ στύλῳ ὑπάρχουσι δύο εὐθεῖαι κλίμακες 1 μετρ. πλάτους, ἡ μία διὰ τὴν ἀνάβασιν καὶ ἡ ἄλλη διὰ τὴν κατὰβασιν ἀπὸ τῆς πρώτης ὀροφῆς· ἀπὸ ταύτης δὲ μέχρι τῆς δευτέρας ὀροφῆς ἄγουσιν, ὡσάτως ἐντὸς τῶν στύλων εὐρίσκόμεναι, δύο ἐλικοειδεῖς κλίμακες 60 ἑκατοστομ. πλάτους, ἡ μὲν διὰ τοὺς ἀναβαίνοντας ἡ δὲ διὰ τοὺς κατα-

βαίνοντας. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου δώματος μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου ἄγει μία στενή, μόνον διὰ τοὺς ὑπαλλήλους προσωρισμένη ἐλικοειδὴς κλίμαξ 160 μέτρ. ὕψους.

Ἐκτὸς τῶν κλιμάκων ὑπάρχουσιν ὁκτὼ ὕδραυλικαὶ ἀναβάθραι διαφόρων συστημάτων. Αἱ τέσσαρες ἐξ αὐτῶν, κινούμεναι μὲ ταχύτητα ἐνὸς μέτρου κατὰ δευτερόλεπτον, δύνανται ν' ἀναβιβάσωσιν ἐκάστη 10 ἰσώπιστα ἐντὸς ἐνὸς πρωτολέπτου ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τοῦ πρώτου πατώματος. Ἡ ἐντεῦθεν ἀνάβασις μέχρι τῆς δευτέρας ὀροφῆς γίνεται διὰ δύο ἀναβαθρῶν, ὧν ἐκάστη χωρεῖ 50 μόνον ἀνθρώπους, καὶ κινεῖται μὲ ταχύτητα 2 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου πατώματος μέχρι τῆς κορυφῆς ἀνάγουσι δύο ἑτεραι ἀναβάθραι, χωροῦσαι ἐκάστη 60 πρόσωπα, ἐντὸς 4 πρωτολέπτων. Κατὰ ταῦτα ἡ ἀνάβασις ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς κορυφῆς διαρκεῖ 6 ἕως 7 λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἡ ἀνάβασις ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς πρώτης ὀροφῆς στοιχίζει 2 φράγκα, μέχρι τῆς δευτέρας 3 καὶ μέχρι τῆς ἀνωτάτης ὀροφῆς 5 φράγκα. — Τὸ ὅλικόν βάρος τοῦ πύργου ὑπολογίζεται εἰς 7½ ἑκατομμύρια χιλιογράμμων.

Η ΠΕΡΙ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΗΜΩΝ ΚΛΗΡΟΥ ΜΕΡΙΜΝΑ.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ „Η ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ“

ὑπὸ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΓΩΓΟΥ, Ἀρχιμανδρίτου.

Μετὰ πλείστης εὐχαριστίας ἐκομισάμην καὶ ἐπισταμένως ἀνέγνων καὶ ἐμελέτησα τὴν ἐγκύκλιον ὑμῶν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁμολογεῖται καὶ ἡ μεγάλη καὶ θλιβερά ἀλήθεια, ὅτι ἡ ἡθικὴ νόσος, ἣτις νέμεται τὴν κοινωνίαν ἡμῶν, καὶ ἡ παντελὴς ἐκπτώσις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθηματος, ὀφείλεται, κατὰ μέγα μέρος, καὶ εἰς τὴν ἀθλίαν κατάστασιν, ἐν ᾗ διακείται παρ' ἡμῖν ὁ ἱερός κλήρος· καὶ ὅτι τὴν μὲν ἔξω Ἑλλάδα μαστίζει ἡ λύμη τῶν ποικίλων ξενικῶν προπαγανδῶν, αἵτινες μυρία διατιθέασιν μέσα, ἵν' ἀποσπάσωσι τοὺς ἡμετέρους ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας· τὴν δὲ ἔσω Ἑλλάδα μαστίζει ὁ ἐπάρατος ὕλισμός, λύμη οὐχ ἥττον ἐκείνης φοβερά· καὶ ὅτι ὁ μὲν ὕλισμός ἐστὶν σάραξ διαλύων, ἡ δ' ἔξωθεν θρησκευτικὴ ἐπιδρομή, εἶναι ὄργανον ἀρπακτικῶν διασπῶν. Καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν πάσχει ἀμφοτέρωθεν, καταστρεφόμενον τοῦ ἐκ τῆς θρησκείας δεσμοῦ, ὅστις εἶναι ὁ ἰσχυρότατος δεσμός, ὁ συνέχων τὸν ἔσω καὶ ἔξω ἑλληνισμόν. Πλὴν ὡς ἔχει νῦν ὁ ἡμέτερος κλήρος, οὔτε κατὰ τοῦ ἔξωθεν κινδύνου δύναται ν' ἀγωνισθῇ ἀποτελεσματικῶς, οὔτε τοὺς ἔσω Ἑλληνας δύναται νὰ συγκρατήσῃ εἰς τὴν πάτριον θρησκείαν, ἣν ἀπειλεῖ ν' ἀπομαράνῃ ὁ εἰσπηδήσας ξενότροπος ψευδοπολιτισμός, καὶ νὰ παρασύρῃ τὸ οσημέραι ὀγκούμενον ὕλιστικόν ῥεῦμα. Τίς δὲ ὁ μὴ συνορῶν τὸν ἐντεῦθεν ἐπικείμενον κίνδυνον, ὅστις ἀπειλεῖ καὶ θρησκείαν καὶ ἑλληνισμόν; Θέλομεν λοιπὸν ἱερὸν κλῆρον πεπαιδευμένον καὶ ἐνάρκτον, ἐπιλέγει ἡ ὑμέτερα σοφωτάτη καὶ περισπούδαστος ἐγκύκλιος ἐπιστολή, θέλομεν κλῆρον ἀξιοπρεπεῖ, δυνάμενον νὰ ἐμπνεύσῃ τὸ πρὸς ἑαυτὸν σέβας, τὴν πρὸς τὴν θρησκείαν ἀγάπην εἰς τὴν ἀναβλαστάνουσαν γενεάν, δυνάμενον ν' ἀνασκευάζῃ τελεσφόρως τὰς ὕλιστικὰς ἰδέας, ὅφ' ὧν αὕτη νῦν διαπνέεται, καὶ νὰ χειραγωγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν εὐαγγελικὴν ἀρετὴν. Θέλομεν διὰ τὸν ἔξω ἑλληνισμόν τάγμα ἱεροδιδασκάλων δυναμένων νὰ παλαίωσι κατὰ τῶν ξένων ἐπιδρομῶν, νὰ συγκρατῶσι τοὺς

ὁμοεθνεῖς ἡμῶν εἰς τὴν πάτριον θρησκείαν, καὶ νὰ ἐξυψηλώσωσιν οὕτως καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἰδέαν.

Καὶ τελευταῖον ὁ ὑμέτερος Σύλλογος τῆς „Ἀναπλάσεως“ ὑποβάλλει διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τὰ σχετικὰ πρὸς τοῦτο ζητήματα, καὶ ἐξαιτεῖται τὰς ἐπ' αὐτὰ σκέψεις καὶ γνώμας τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἐπ' ἀγαθῇ τῆς ἀγίας καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ τῆς φίλης πατρίδος.

Καὶ τὰ ζητήματα ταῦτα εἰσὶ τὰ ἐπόμενα, πρὸς ἃ ἀποκρινόμεθα ἐνταῦθα καὶ ἀπαντῶμεν τὸ καθ' ἡμᾶς.

Ζήτημα Α'., ἔρ. Ὁ ἱερός κλήρος τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας ἔχει ἐν γένει, μὴ λαμβανομένων ὅ.ε' ὕψει τῶν ἐξαιρέσεων, τὴν ἀνάπτυξιν, ἣν καὶ ὁ ἱερός κλήρος τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐθνῶν; **Αἰτιολογίαις.** Δυστυχῶς ὁ ἱερός κλήρος τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας, δὲν ἔχει οὔτε ἐν γένει, οὔτε ἐν μέρει τὴν πνευματικὴν καὶ ἡθικὴν ἀνάπτυξιν, ἣν ἔχει ὁ κλήρος τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν καὶ ἐθνῶν τῆς χριστιανικῆς καὶ πεπολιτισμένης Εὐρώπης, ἐν οἷς οὐδεὶς, ἀπολύτως, δύναται νὰ ἀρχιερατεύσῃ ἢ νὰ ἱερατεύσῃ καὶ εἰς τὸ μικρότερον χωρίον, ἀνευ τῆς ἐντελοῦς ἐγκυκλίου αὐτοῦ ἐκπαιδύσεως εἰς τὰ γυμνάσια, ἢ τὰς θεολογικὰς σχολὰς, καὶ ἀνευ τῆς προπαιτουμένης προπαρασκευῆς εἰς τὸ μέγα τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, ὅπερ καὶ ἐξασκεῖ μετὰ ταῦτα ἀξιοπρεπῶς, καθὼς συντηρούμενος δεόντως ὑπὸ τε τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκκλησίας· παρ' ἡμῖν δὲ εἰς τὴν ἔσω καὶ τὴν ἔξω Ἑλλάδα ἱερεὺς προχειρίζεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ ἀπαιδευτος καὶ πτωχὸς καὶ ἀνίκανος! καὶ τοῦτο· διότι ἀνὴρ εὐπαιδευτος καὶ φιλότιμος, δὲν καταδέχεται, βεβαίως, νὰ χειροτονηθῇ ἱερεὺς τῆς ἐκκλησίας, ὅπως ζῇ διὰ τῆς ἐπαιτείας καὶ τῆς ἐλεημοσύνης τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ καί, ταυτοχρόνως, περιφρονεῖται καὶ ἐξευτελιζεται ἐν πάσῃ περιστάσει, ὑπὸ τοῦ δεσπότου καὶ ἀρχιερέως τῆς ἐπαρχίας του, ἐκτὸς ὀλίγων καὶ ἐν τούτῳ ἐξαιρέσεων, ὧς ποιοῦσιν οἱ ἀξιοσέβαστοι καὶ εὐσυνειδητοὶ ἀρχιερεῖς.

Ζήτημα Β', ἐρ. Τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν προσβαλλομένων ἐνθεν μὲν ὑπὸ τοῦ ὕλισμοῦ, ἐνθεν δὲ ὑπὲρ ξένων προπαγανδῶν, ὁ κλῆρος ἡμῶν ἐν ᾗ διατελεῖ καταστάσει, ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ ἀποκροῦσαι τὰς προσβολὰς καὶ συντελέσαι ὑπὲρ τῆς μεγάλης ἡθικῆς ἀναπλάσεως;

Ἀπόκρισις. Ὁ ἱερὸς ἡμῶν κλῆρος τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ὁρθοδόξων Ἑλλήνων, ἐν ᾗ διατελεῖ θλιβερά καταστάσει, ὡς ἐκ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς πτωχίας αὐτοῦ (χωρὶς αὐτὸς μόνος βεβαίως νὰ πταίῃ κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ καὶ ὅλον τὸ δυστυχὲς ἡμῶν γένος), οὐδόλως ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ ἀποκροῦσαι τὰς προσβολὰς τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῶν προπαγανδῶν, οὐδὲ νὰ συντελέσῃ λόγῳ τε καὶ ἔργῳ ὑπὲρ τῆς μεγάλης ἢ μικρᾶς ἡθικῆς ἀναπλάσεως. Ἐὰν οἱ μακαριώτατοι πατριάρχαι καὶ οἱ πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς τῆς ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, εἴτε τοὺς παρελθόντας καὶ τοὺς ἐνεστώτας χρόνους ἀκόμη, ἐμερίμνων, ὡς ἔπρεπε, περὶ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου καὶ πρὸ πάντων μάλιστα τῶν ἐφημερίων ἱερέων, εἰς τε τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, τὸ θρησκευτικὸν καὶ ἡθικὸν αἴσθημα, ἢ καθ' αὐτὸ ζωὴ καὶ τὸ φῶς καὶ ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τῶν ἀνθρώπων, δὲν θὰ ἐξαλαροῦτο τοσοῦτον ἐπικινδύνως παρ' ἡμῖν σήμερον, ὡς πάντες τοῦτο μετὰ φόβου καὶ τρέμου ὁμολογοῦμεν, βλέποντες τὰς φρικτὰς συνεπειὰς τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἡθικῆς ταύτης χαλαρότητος καὶ ἐκλύσεως — τὰς συνεχεῖς αὐτοκτονίας καὶ τὰ παντοῖα ἐγκλήματα καὶ κακουργήματα, ἀγνωστα τέως, ἢ σπανιώτατα εἰς τοὺς χρόνους τῶν πιστευόντων καὶ φοβουμένων τὸν Θεὸν μακαρίων ἡμῶν πατέρων. Ἀλλ' οὐχ ἤττον καὶ οἱ πολιτικοὶ προὔχοντες τοῦ γένους ἡμῶν εἰσι κατακρίσεως ἄξιοι, ὡς μὴ φροντίζοντες, καὶ σήμερον ἀκόμη, περὶ τῶν ἀξίων λειτουργῶν τῆς ἀγίας ἡμῶν ἐκκλησίας, καὶ τῆς χριστιανικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς σπουδαζούσης νεότητος. Ἑλλήν πρῶθυπουργός, βεβαίως μικρόνους καὶ ἐπιπόλαιος κατὰ τοῦτο, ἐτόλμησε πρὸ τεσσάρων ἐνιαυτῶν, χάριν δὴθεν οἰκονομίας τῶν δημοσίων χρημάτων, νὰ παύσῃ τοὺς ἱεροδιδασκάλους τῶν ἱερῶν καὶ θρησκευτικῶν μαθημάτων εἰς τὰ γυμνάσια τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους! Καὶ ἔπειτα παραπονούμεθα κατὰ τῆς ἀσεβείας, τῆς ἀναισχυντίας καὶ τῆς ὀσημέραις ἀξαναούσης κακοηθείας τῶν νεωτέρων πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς, τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὰς διατάξεις τῆς πολιτείας.

Ζήτημα Γ', ἐρ. Ὅταν οἱ ἐποφθαλμιῶντες τὰ ἡμέτερα κατάρχονται τοῦ ἐπιδρομικοῦ αὐτῶν ἀγῶνος, διὰ θρησκευτικῶν ἐπιδρομῶν, ὥπως παρασκευάσωσι τὸ ἔδαφος τῶν κατακτητικῶν, δὲν πρέπει ἡμεῖς νὰ μορφώσωμεν ὁρθοδόξους ἱεραποστόλους, ἀφοῦ παρίσταται ἐπείγουσα ἀνάγκη, οὐχὶ νὰ προσηλυτίσωμεν ἤδη ἑτέρους, ἀλλὰ νὰ σώσωμεν ἀπὸ τῶν προσηλυτιστικῶν πλεκτανῶν τοὺς οἰκείους; ἢ διὰ τίνων μέσων δύναται εὐχερέστερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον νὰ ἀνασταλῇ ὁ ἐν τῇ ἔξῳ Ἑλλάδι ἐνεργούμενος προσηλυτισμός, καὶ ἐπιδιωχθῇ ἡ διάδοσις τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν;

Ἀπόκρισις. Κατὰ καθήκον ἱερόν, καὶ κατ' ἀνάγκην κατεπείγουσαν καὶ ἀπόλυτον, πρέπει καὶ ἡμεῖς οἱ ὁρθόδοξοι Ἕλληνες νὰ μορφώσωμεν ὁρθοδόξους ἱεραποστόλους καὶ ἱεροδιδασκάλους; ὅπως καὶ δι' αὐτῶν σώσωμεν ἀπὸ τῶν προσηλυτιστικῶν πλεκτανῶν τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως καὶ τοῦ γένους ἡμῶν ὁ ἐν τῇ ἔξῳ Ἑλλάδι ἐνεργούμενος προσηλυτισμός δύναται εὐχερέστερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον

ν' ἀνασταλῇ διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς μερίμνης τῶν κατὰ τόπους ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῶν φιλογενῶν καὶ φιλοχρίστων ὁμογενῶν, καὶ μάλιστα τῶν προϋχόντων, διὰ τῆς ἐπαρκούς διδασκαλίας τῶν ἐναρέτων ἱεροκηρύκων ἐκάστης ἐπαρχίας, συντηρουμένων ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων, τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἱερῶν μονῶν. Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο κατορθοῦται καὶ διὰ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις καὶ τοῖς παρθεναγωγίοις διδασκομένης ὁρθοδόξου χριστιανικῆς διδασκαλίας, ὑπὸ σεβαστῶν καὶ εὐσεβῶν διδασκάλων, ὡς καὶ διὰ τῆς κατὰ πᾶσαν κυριακὴν καὶ μεγάλῃν ἑορτὴν προσελεύσεως τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῶν θρησκευτικῶν ἐν γένει καθηκόντων. Καὶ ταῦτα πάντα, ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ διάδοσις τῶν χριστιανικῶν καὶ εὐαγγελικῶν ἀρχῶν, μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας.

Ζήτημα Δ', ἐρ. Δὲν φρονεῖτε, ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου πρέπει νὰ συνδέεται μετὰ τῆς τυπικῆς λατρείας; φρονεῖτε δὲ ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ γίνεται ὑπὸ τῶν ἱερέων, ἢ ὑπὸ τῶν ἱεροκηρύκων;

Ἀπόκρισις. Τὸ ἐπ' ἐκκλησίας κήρυγμα τοῦ θείου λόγου πρὸς τὸν χριστιανικὸν λαόν, πρέπει νὰ συνδέεται μετὰ τῆς λειτουργίας, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε καὶ κατὰ κόρον, ὡς γίνεται εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν διαμαρτυρουμένων, ἐν αἷς δὲν τελεῖται ἡ θεία λειτουργία. Καὶ τοῦτο, ὅπως μὴ ἀποβῇ φορτικὸν καὶ ἀνωφελὲς τὸ θεῖον κήρυγμα εἰς τὸν ἐκκλησιαζόμενον λαόν. Καὶ τακτικῶς μὲν πρέπει νὰ γίνεται τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ὑπὸ τῶν λειτουργῶν ἱερέων ἐκάστης ἐνοριακῆς ἐκκλησίας, ἐκτάκτως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἱεροκηρύκων τῆς ἐπαρχίας, ἢ τοῦ νομοῦ, οὓς ἀποστέλλει ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὰς διαφόρους πόλεις καὶ κόμας τῆς ἐπαρχίας του, κατὰ καιροὺς προσφόρους καὶ ὠρισμένους, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς ἐνιαυσίους περιόδους τῶν τεσσάρων ἁγίων νηστειῶν τῆς ὁρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας, δηλαδή, τῆς πρὸ τοῦ Πάσχα μεγάλης τεσσαρακοστῆς, τοῦ πρὸ τῶν Χριστουγέννων τεσσαρακονθήμερου, τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τῆς πρὸ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου δεκαπενθήμερου νηστείας. Ἡ ἐν καιρῷ τῶν ἱερῶν νηστειῶν ἀκρόασις τοῦ θείου λόγου ὑπὸ τῶν πιστῶν γίνεται μᾶλλον καρποφόρος καὶ πρόσφορος.

Ζήτημα Ε', ἐρ. Ἵνα ἀνταποκρίνεται ὁ κλῆρος εἰς τὸν μέγαν ὑπὸ τε πνευματικὴν καὶ ἡθικὴν ἔποψιν προορισμὸν αὐτοῦ, πῶς φρονεῖτε, ὅτι πρέπει νὰ ἐκπαιδεύεται;

Ἀπόκρισις. Ὁ ἱερὸς κλῆρος, οἱ λειτουργοὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς κοινωνίας, ταῦτοχρόνως, καὶ τῆς οἰκογενείας οἱ πρόθυμοι πάντοτε καὶ ἐν παντὶ καιρῷ βοηθοί, σύμβουλοι καὶ παρήγοροι ἀπὸ τοῦ λίκνου μέχρι τοῦ τάφου, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θρησκείας, πρέπει νὰ ἐκπαιδεύωνται ἅπαντες, ἀνεξαίρετως, εἰς τὰ σχολεῖα, εἰς τὰ γυμνάσια καὶ εἰς τὰς ἱερατικὰς σχολὰς, ἀναλόγως τῆς ὑψηλῆς καὶ θείας αὐτῶν ἀποστολῆς, ὡς ἐκπαιδεύεται ὁ ἱερὸς κλῆρος καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν καὶ ἐκκλησιῶν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης, ἥς αἱ πατρικαὶ καὶ σοφαὶ κυβερνήσεις, πολλὰ δαπανῶσι καὶ ἀδιαλείπτως μεριμνῶσιν ὑπὲρ τῆς ἀπαιτουμένης μορφώσεως καὶ προαγωγῆς τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Καὶ ἀφ' οὗ τὸ δημόσιον ταμεῖον τοῦ κράτους δαπανᾷ ἀφειδῶς καὶ δεόντως ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας, τῆς μορφώσεως καὶ ἐξασκήσεως τοῦ στρατοῦ, τῆς ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως τῶν βασιλείων, τῶν ὑπουργῶν, τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἄλλων ὑπαλλήλων καὶ λειτουργῶν τῆς πολιτείας, τάχα δὲν εἶναι δίκαιον καὶ πρέπον καὶ ἐπ' ἀνάγκης μάλιστα, ὅπως τὸ κράτος δαπανᾷ, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ὑπὲρ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἀξιοπρε-

ποὺς συντηρήσεως τῶν λειτουργῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς θρησκείας, ὧν ἄνευ οὐδὲν ἔθνος, οὐδεὶς λαὸς καὶ οὐδεμία οἰκογένεια εὐδοῦται καὶ τελεσφορεῖ, κατὰ τὴν ἀψευδῆ μαρτυρίαν τῆς καθημερινῆς πείρας καὶ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας; Ὁ Αὐγουστος Tréfort κλεινὸς ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς παιδείας, συνάμα δὲ καὶ βουλευτὴς ἐν τῷ κοινοβουλείῳ τοῦ οὐγγρικοῦ βασιλείου, ἔγραψε τὸ παρελθὸν ἔτος πρὸς τοὺς ἐν Βουδαπέστη ἐκλογεῖς αὐτοῦ τὰςδε. „Εἰμὶ πεπεισμένος καὶ γινώσκω καλῶς, ὅτι ἡ ἀνθρώπινος κοινωνία, ἄνευ θρησκείας καὶ θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εὐδαιμών, ἐλευθέρα καὶ εὐτυχής. Ἀλλ' ἡ ἐξωτερικὴ μορφή τῆς θρησκείας, δηλαδὴ τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, εἶναι παρ' ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀγία Ἐκκλησία, ἥς τὸ θεῖον κύρος, πρέπει νὰ διαμένῃ ἀπαρατάρτον, ἀπαρασάλευτον καὶ σωτήριον, καὶ δι' ἄλλων μὲν, ἀλλὰ πρὸ πάντων, διὰ τῶν εὐπαιδευτῶν καὶ φιλοχρίστων αὐτῆς ἱερῶν λειτουργῶν, ὑπὲρ τῆς ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως τῶν ὁποίων ἀνενδότως νῦν ἐργάζομαι μετὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἱεραρχίας.“

Εὐζόμεθα δέ, φίλε ἀναγνώστα, ὅπως καὶ ὁ ὑπουργὸς τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ βασιλείῳ, ὡς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρόκριτοι τῆς ἑξῶς Ἑλλάδος, φροντίσωσι τέλος πάντων δεόντως ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως τῆς ἑλληνικοῦ κλήρου, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον τοῦ γένους ἡμῶν· διότι ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαίρέσεων, ὁ ἀμαθέστερος καὶ ἐλεινότερος κληρὸς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, καὶ τοῦτο ἕνεκα πολλῶν καὶ διαφόρων λόγων, ἀλλ' οὐχ' ἥττον καὶ ἕνεκα τῆς ἀσυγγνώστου ἀμελείας τῶν κορυφαίων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας, εἶναι, ἀναντιρρήτως, ὁ ἑλληνικὸς ὀρθόδοξος κληρὸς.

Σχετικῶς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁ ἐν Τεργέστη σοφὸς καὶ φιλόχριστος Κεφαλλὴν Ἰωάννης Σκαλτζούνης, ὁ κλεινὸς νομοθέτης τῆς πολυθαυμάστου Κρήτης, ἡ χαρὰ καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν, ἐν τῇ σοφῇ καὶ διδακτικωτάτῃ αὐτοῦ πραγματείᾳ „ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις“ τῇ ἐν τῇ „*Αναπλάσει*“ τῶν Ἀθηνῶν δημοσιευθεῖσα, ἔγραψε καὶ τὰ ἀξιοσημειώτατα ταῦτα, ἐφ' οἷς ἐπικαλούμεθα τὴν προσοχὴν τῶν διεπόντων ἰδίως τὰ ἔθνη καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν πράγματα.

„Ἀλλ' ἐν ᾧ οὐδεμία κατεβλήθη παρ' ἡμῖν ἐνέργεια, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν, ἀρρήκτως συνδεομένων μετὰ τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς καὶ ἐνεργότητος, αἱ διोχετεύμεναι ἀπὸ τὴν ἐσπερίαν ψυχοφθόροι τῆς ἀσεβείας ἰδέαι, εὐρίσκουσαι ἐλεύθερον τὸ πεδῖον ἐν τῇ κυβερνητικῇ ὀλιγορῖα, ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἀπονεικρώσει, καὶ ἐν τῇ ἀδιαφορίᾳ καὶ ἀμελείᾳ πάντων ἡμῶν, ἐδημιούργησαν τὴν σημερινὴν κατάστασιν, ἣν οἰκτείρομεν, καὶ ἐφ' ἣ ἅπαντες θρηνοῦμεν, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν πάντες εὐθυνοῦμεθα. Διότι — ἅς τὸ εἰπωμεν παρρησίᾳ — τὸ μέμφεσθαι τὸν ἱερόν ἡμῶν κληρὸν, καὶ ἐσταυρωμένων τῶν χειρῶν προσδοκᾶν ἀπ' αὐτοῦ τὴν θεραπείαν τῆς γαγγραινώδους ἡθικοθρησκευτικῆς νόσου, ἐξ ἧς κατατρύχεται ἡ κοινωνία, εἶναι ἀληθὲς μωρία καὶ ἀποτύφλωσις. Παρατηρήσατε· ὀδυρόμεθα πάντες ἐπὶ τῇ καταστάσει τοῦ ἡμετέρου ἱεροῦ κλήρου, ἀλλὰ δὲν χορηγοῦμεν εἰς τοὺς τελειοφόιτους τῆς ρίζαρείου Σχολῆς ὀλίγας δραχμὰς, ὅπως προχειρίζομενοι εἰς πρεσβυτέρους, καὶ ἀποκαθιστάμενοι μετὰ τῆς οἰκογενείας των εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ εἰς τὰς κώμας, ἀνυψώσωσι τὸ γόητρον τῆς ἐκκλησίας· περιφρονοῦμεν ἐλε-

εινολογοῦντες τοὺς ῥακενδύτους ἱερεῖς, καὶ ἡμεῖς μόνοι μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν ἔθνων κωφεύομεν εἰς τὰς γενομένας ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς παραστάσεις, πρὸς παραδοχὴν μέτρων, ἐξασφαλιζόντων τὴν ἀξιοπρεπεῖα συντήρησιν τῶν ἡμετέρων κληρικῶν· ἅς παύσωσι λοιπὸν οἱ ὀδυρμοὶ καὶ αἱ κατὰ τῶν ἱερέων αἰτιάσεις καὶ καταγγελίαι, ἅς ἐργασθώμεν δὲ ἅπαντες πρὸς ἀποσόβησιν κινδύνων, ἐπαπειλούντων τὸν ἡθικὸν καὶ ἔθνικόν τῆς Ἑλλάδος βίον“ (ἀρ. 10 τοῦ ἐν Ἀθῆναις σπουδαιοτάτου περιοδικοῦ „ἡ *Ανάπλασις*“).

Καὶ ταῦτα μὲν ἔγραψε προτρεπόμενος καὶ παραινὼν ὁ Ἰωάννης Σκαλτζούνης, ὁ θεσπέσιος ἀπολογητὴς τῆς ἀγίας ἡμῶν πίστεως, εἰς τὰς παρούσας ἡμέρας τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς διαφθορᾶς, εἶθε δὲ ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὰς καρδίας τῶν δυναμένων καὶ ὀφειλόντων νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς χρυσὰς καὶ βαθυγνώμονας ταύτας παραινέσεις, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ γένους καὶ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ζήτημα ΣΤ'. ἔρ. Πόσαι ἱερατικαὶ σχολαὶ πρέπει νὰ λειτουργῶσιν ἐν τε τῇ ἑσῶ καὶ τῇ ἑξῶ ἑλληνικῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ὑπὸ ποίαν πρόσφορον ὁργάνωσιν; Ποῦ δὲ φρονεῖτε, ὅτι δεόν νὰ ζητηθῶσιν οἱ πόροι πρὸς σύστασιν καὶ διατήρησιν αὐτῶν;

Ἀπόκρισις. Εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ἐρωτήσεις ἀπαντᾷ ἄριστα ὁ εὐπαιδευτος καὶ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου Μεθόδιος, ἐν τῇ ἀρίστῳ αὐτοῦ διατριβῇ „Γνωμὴ περὶ ἱερατικῶν σχολείων“, τῇ δημοσιευθεῖσῃ ἐν τῇ ἀξιολόγῳ περιοδικῇ τῶν Ἀθηνῶν „ὁ Σωτήρ“, κατὰ Ἰανουάριον 1888. Ἐὰν ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις καὶ ἡ διοικοῦσα ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος, ἐκτελέσωσι τὰς περὶ τῶν ἱερατικῶν σχολείων σοφὰς καὶ πρακτικὰς γνώμας τοῦ φιλοχρίστου καὶ φιλογενοῦς τούτου ἱεράρχου, ἀναμφιβόλως, οὐκ εἰς μακράν, θὰ ἔχομεν κληρὸν εὐπαιδευτον καὶ ἐνάρετον· χάριν δὲ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰς περὶ τῶν ἱερατικῶν σχολείων ὁρθὰς καὶ πρακτικὰς ταύτας γνώμας τοῦ ἀξιοσεβάστου ἱεράρχου, ἅς καὶ συνιστῶμεν εὐλαβῶς εἰς τοὺς ὀρθοδόξους πατριάρχας καὶ τοὺς ἀρχηγούς τοῦ γένους καὶ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν.

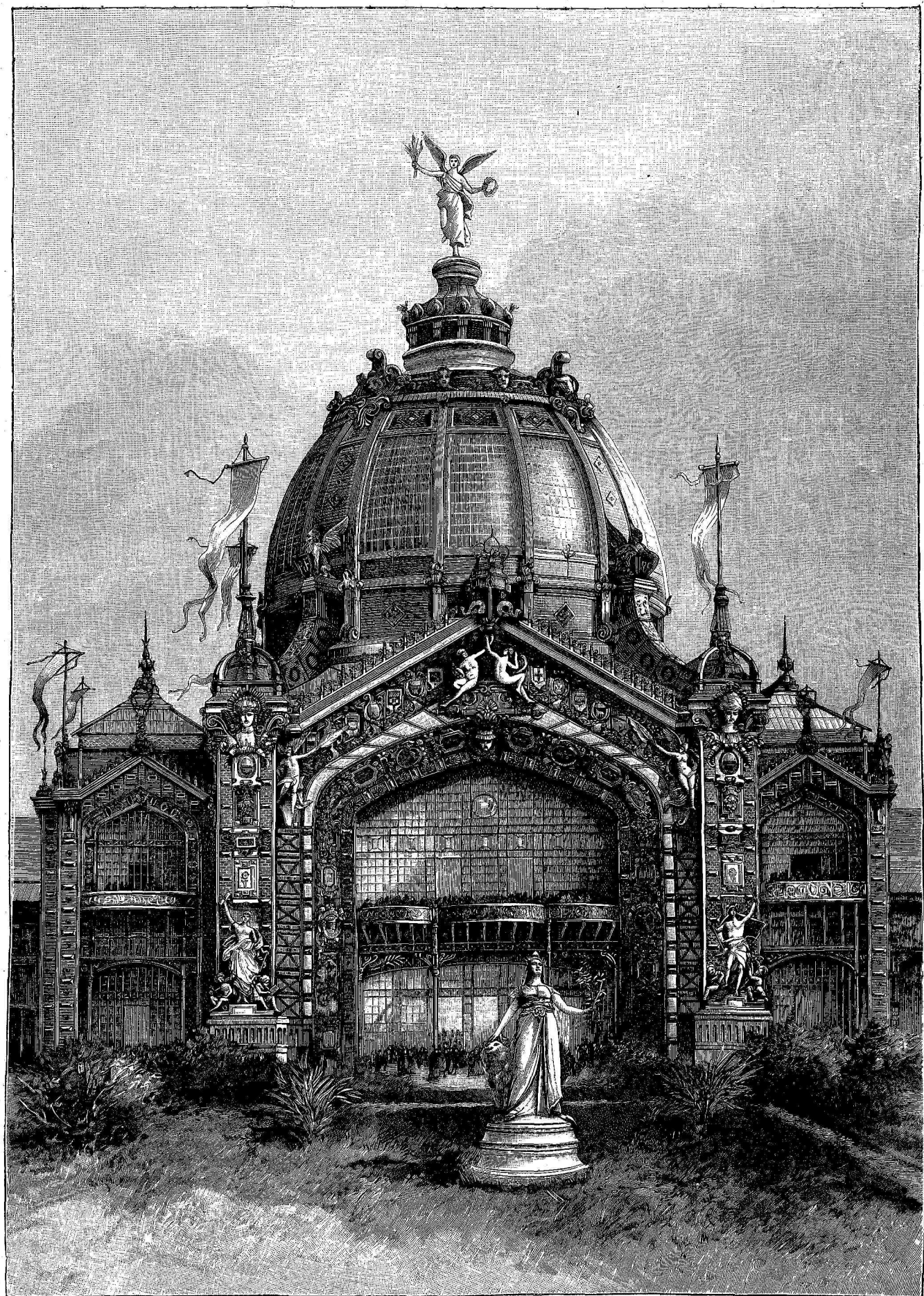
1) Δέκα ἱερατικαὶ σχολαὶ πρέπει νὰ ἰδρυθῶσιν ἐν τῷ ἑλληνικῷ βασιλείῳ· νὰ ἰδρυθῶσι δὲ ἐν ταῖς μικραῖς μοναῖς τοῦ κράτους, ταῖς ἐχούσαις προσωπικὸν 5 ἢ 6 μοναχῶν, ἐν αἷς διευθυντῆς τῶν ἱεροσπουδαστῶν καὶ ἡγούμενος τῶν μοναχῶν θὰ εἶναι ὁ αὐτός, ὡς καὶ πάντες οἱ διδάσκαλοι δεόν νὰ ᾧσι κληρικοὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας διαμένοντες ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ.

2) Οἱ εἰσαγόμενοι μαθηταὶ δεόν νὰ ἔχωσι συμπληρωμένον τὸ 20 ἔτος τῆς ἡλικίας των, πάντες δὲ ὑπότροφοι, καὶ νὰ φέρωσιν ἀπολυτήριον σχολαρχεῖο μετὰ διαγωγῆς ἀρίστης.

3) Ἡ ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ φοίτησις αὐτῶν νὰ εἶναι τριετής. Τὰ δὲ διδαχθῆσόμενα εἰς αὐτοὺς μαθήματα τὰ ἐξῆς.

Κατὰ τὸ πρῶτον καὶ δευτερον ἔτος πρέπει νὰ διδάσκωνται ἐρμηνεῖαν καὶ ἐξηγήσιν ἐκ τῶν θείων τῆς ἐκκλησίας πατέρων, ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, ἱερὰν κατήχησιν, χριστιανικὴν ἡθικὴν, λειτουργικὴν, ποιμαντορικὴν θεολογίαν, μουσικὴν ἐκκλησιαστικὴν, φυσικὴν ἱστορίαν, φυσικὴν καὶ πολιτικὴν γεωγραφίαν, ἐκθέσεις ἰδεῶν, καὶ ἀναγνώσεις ἐκ τῶν πεζῶν ἡθικολόγων ἐλλήνων συγγραφέων.

Κατὰ δὲ τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον ἔτος, ἐρμηνεῖαν εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, εἰς τὰς 14 ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, εἰς τὰς 7 καθολικὰς ἐπιστολάς, καὶ ἐν γένει ἀναγνώσεις εἰς τε τὴν παλαιάν καὶ τὴν νέαν διαθήκην, δογματικὴν θεολογίαν, ἐκκλησιαστικὴν ἡθικὴν, καιονι-

Ο ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΘΟΛΟΣ (Dôme) ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΚΘΕΣΕΩΣ.

κὸν δίκαιον, ἀνθρωπολογίαν, λογικὴν, ψυχολογίαν, ἐκθέσεις ἰδεῶν, γυμνάσματα καὶ λογίδια ἐβδομαδιαῖα, ἀπαγγελλόμενα ἀπὸ στῆθους ἐπ' ἐκκλησίας, ἐνώπιον τῶν καθηγητῶν καὶ μαθητῶν.

4) Δέον ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ, ἐν ἣ ἐκάστη σχολὴ ἱδρύται, νὰ τελῶνται καθ' ἐκάστην ἡμέραν αἱ ἱερὰ ἀκολουθεῖαι, ὡς καὶ ἡ θεία λειτουργία, ἐν ἣ νὰ φάλλωσι, ν' ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ διακονῶσιν ἐξ ὑπαμοιβῆς οἱ μαθηταί.

5) Ἡ ἱερὰ Σύνοδος μετὰ τοῦ βασιλικοῦ ὑπουργείου συνεννοουμένη, πρέπει τελείως ν' ἀποκλείσῃ τῆς εἰς ἱερέα χειροτονίας πάντας τοὺς μὴ φέροντας ἀπολυτήριον τῆς τριετοῦς τακτικῆς φοιτήσεως ἐν ἐνὶ τῶν ἱερατικῶν σχολείων, καὶ τοῦτο διὰ νόμου ῥητῶς ν' ἀπαγορευθῇ, καὶ εἰς τὸν παραβάτην ἐκκλησιαστικὴ τιμωρία καὶ χρηματικὴ ποινὴ νὰ ἐπιβληθῇ.

6) Ἡ συντήρησις τῶν ἱεροσπουδαστῶν καὶ πάντα τὸ τροφεῖα καὶ ὁ μισθὸς τοῦ προσωπικοῦ τῆς σχολῆς νὰ καταβάλλωνται ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν μικρῶν ἱερῶν μονῶν, ἐν αἷς ἐδρεύουσι τὰ ἱερατικὰ σχολεῖα, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐτησίων προσφορῶν τῶν λοιπῶν μεγάλων μονῶν τοῦ κράτους· ἀλλὰ δὲ καὶ αὐτῆς τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως.

7) Περὶ τὴν ἱερὰν μονήν, ἐν ἣ ἱδρύται ἡ ἱερατικὴ σχολή, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κήπος ἐκτεταμένος, ἐν ᾧ φεῖλονται νὰ καλλιεργῶσιν εἰς ὥρας ὠρισμένας οἱ μαθηταὶ ἀσκούμενοι, ὑγείας χάριν καὶ διττῶς ὠφελοῦμενοι· πρῶτον ὅτι θὰ μανθάνωσι τὴν βοτανικὴν καὶ γεωπονίαν, καὶ δεύτερον θὰ καρπῶνται τῆς παραγωγῆς.

Ἴδου ἐν συντόμῳ σχεδίῳ αἱ περὶ ἱερατικῶν σχολείων σκέψεις μου, ἃς παραδίδω εἰς τὸ κοινόν, πρὸς μελέτην καὶ συζήτησιν.

Ἡ πίστις ἐξησθένησεν ἕνεκα τῆς ἀμαθείας τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Ἡ πλάνη, ἡ ἀπάτη καὶ τὸ ψεῖδος ἐπιπολάζουσι καὶ καταστρέφουσι τὴν κοινωνίαν, ἡ ἀσέβεια καὶ ἡ περὶ τὰ θεῖα ψυχρότης γιγαντιαίως βήμασι βαίνει ἐπὶ τὰ πρόσω!

Καὶ ταῦτα μὲν μάλα καλῶς συνεβούλευσεν ὁ ἱερὸς ποιμέναρχης τῆς Σύρου Μεθόδιος, ἐπὶ πολλὰ ἔτη εὐδοκίμως καὶ καρποφόρως σχολαρχήσας ἐν τῇ ἐν Σύρῳ ἱερατικῇ σχολῇ, καὶ ἐπομένως ἐξ ἰδίας πείρας ταῦτα προτρεπόμενος, ἀπόκειται δὲ ἤδη εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν βασιλικὴν κυβέρνησιν τῆς ἔσω Ἑλλάδος νὰ λάβῃ τὴν δέουσαν πρόνοιαν, ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἀξιοπρεποῦς διατηρήσεως τῶν λειτουργῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας.

Ἐν δὲ τῇ ἔξω ἐλληνικῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ ὡσαύτως δέκα ἱερατικὰ σχολαὶ ἐπαρκοῦσιν, ἐξ ὧν πέντε μὲν ἤδη ὑπάρχουσι καὶ καλῶς λειτουργοῦσι· α'.) Ἡ ἐν Χάλκῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θεολογικὴ πατριαρχικὴ σχολή, πρὸ 40 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ ἀπὸ Δέμων, πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ ἀνωτέρου κλήρου. β'.) Ἡ ἐν Φαναρίῳ κεντρικὴ ἱερατικὴ σχολὴ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, πρὸ ἐξαετίας ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώην οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Γ' τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης. γ'.) Ἡ ἐν Ἱερουσαλύμοις θεολογικὴ πατριαρχικὴ σχολὴ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἱδρυθεῖσα πρὸ τριακονταετίας ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου καὶ πολυπαθοῦς πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ΣΤ', τοῦ φιλαγάρου καὶ μεγαλοεργοῦ ἐκεῖνου ἀνδρός. δ'.) Ἡ ἐν Καισαρείᾳ ῥοδοκανάκειος ἱερατικὴ σχολὴ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ τιμίου προδρόμου, ἀπὸ ἐπταετίας ἤδη συστάσα, πρὸς ἣν ὁ ἐν Μασσαλίᾳ ἀξιότιμος Θεόδωρος Ῥοδοκανάκης, δωρεῖται ἐτησίως δέκα χιλιάδας φράγκων· καὶ ε'.) ἡ ἐν Ἰωαννίνοις ἱερατικὴ σχολή, ἡ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χρι-

στοῦ, καθιδρυθεῖσα πρὸ τινων ἐνικυτῶν, ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου αὐτῆς ἡγουμένου Ἀββακοῦ προσεναγκόντος τότε πρὸς τοῦτο, χιλίας λίρας ὁθωμανικᾶς.

Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων πέντε ἱερατικῶν σχολῶν τῶν μὴ ὑπαρχουσῶν ἔτι, ἡ μὲν α'.) ἱδρύεται ἐν Αἰγύπτῳ καὶ συντηρεῖται ὑπὸ τοῦ ὀρθοδόξου πατριαρχείου τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Σινᾶ· εἶναι καιρὸς πλεόν, ὅπως καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ πατριαρχεῖον μετὰ τῆς βασιλικῆς μονῆς τοῦ ὄρους Σινᾶ, δαπανήσωσι καὶ ὑπὲρ τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας λειτουργῶν, ὡς καὶ ὑπὲρ ἄλλων τῆς χριστιανικῆς εὐποιᾶς ἔργων, ἃφ' οὗ μάλιστα ἔχουσι θαυμάσιους τοὺς πρὸς τοῦτο πόρους. Ἡ β'.) ἱερατικὴ σχολὴ ἱδρύεται ἐν Δαμασκῷ καὶ συντηρεῖται ὑπὸ τοῦ πατριαρχείου τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν ἱερῶν μονῶν τῆς Συρίας. Ἡ γ'.) ἐν Θεσσαλονίκῃ, συντηρουμένη ὑπὸ τῶν ἱεραρχῶν καὶ τῶν ἱερῶν μονῶν τῆς Μακεδονίας. Ἡ δ'.) ἐν Κρήτῃ καὶ ἡ ε'.) ἐν Τραπεζοῦντι συντηροῦμεναι ὑπὸ τῶν πλουσιῶν ἱερῶν μονῶν ἀμφοτέρων τῶν ἐπαρχιῶν τούτων.

Καὶ ταῦτα μὲν οὐ μόνον εὐκόλως ἐπὶ τοῦ χάρτου γράφονται, ὡς ἡθέλε τις εἰπῇ, ἀλλὰ καὶ εὐχερῶς πραγματοποιοῦνται, ἐὰν μόνον θελήσωσι καὶ σπουδαίως ἀποφασίσωσιν οἱ προὔχοντες τοῦ γένους καὶ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ζήτημα Ζ'. ἐρ. *Τὸ κρατοῦν παρ' ἡμῖν σύστημα τῆς ἀμοιβῆς τοῦ κλήρου φρονεῖτε ὅτι εἶναι καλόν;* Ἐν ἣ περιστασίᾳ τάσσεσθε ὑπὲρ τῆς μισθοδοσίας τοῦ κλήρου, πῶς νομίζετε, ὅτι δέον νὰ ἐξευρεθῶσι τὰ πρὸς τοῦτο χρήματα; πόσῃ δὲ μισθοδοσίᾳ κρίνετε κατάλληλον διὰ τοὺς ἱερεῖς;

Ἀπόκρισις. Τὸ κρατοῦν παρ' ἡμῖν σύστημα τῆς ἀμοιβῆς τοῦ ἱεροῦ κλήρου, καὶ μάλιστα τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, εἶναι κάκιστον καὶ ἐπονεϊδιστον· διὸ καὶ τὸ ἱερατικὸν ἐπάγγελμα, τὸ τοσοῦτον ὑψηλὸν καὶ μέγα καθ' ἑαυτό, κατήντησε νῦν παρ' ἡμῖν τοῖς Ἕλλησιν ἐπαιτεία καὶ ἐξευτελισμός· ὁ δὲ παπῆς, τουτέστιν ὁ πνευματικὸς πατὴρ τῶν πιστῶν, ὁ πρόθυμος πάντοτε λειτουργὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς οἰκογενείας, ὁ μόνος ἀγαθὸς σύμβουλος καὶ παρήγορος εἰς τὰς συμφοράς καὶ τὰς περιπετείας τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ὁ παπῆς, λέγω, οὗτος ὁ εἰς τοὺς μακροὺς καὶ δεινοὺς χρόνους τῆς δουλείας διδάσκαλος τῆς πίστεως καὶ τῆς γλώσσης τῶν πατέρων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πρόμαχος μέχρι θανάτου τῶν δικαιωμάτων τοῦ γένους ἡμῶν ἀπέναντι τῶν ξένων κατακτητῶν, τώρα διεγείρει εἰς ἡμᾶς τὸ αἶσθημα τῆς χλεύης ἢ τοῦ οἴκτου!

Καὶ οἱ μὲν ἀρχιερεῖς τῆς ἔσω Ἑλλάδος μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τοῦ κράτους, οἱ δὲ τῆς ἔξω Ἑλλάδος ἀρχιερεῖς, λαμβάνοντες μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ μεγάλης ἀντιλογίας τὰς ἐνιαυσίους καὶ ὠρισμένας ἐπιχορηγήσεις παρὰ τῶν χριστιανῶν, συντηροῦνται ὅσοσιν ἀξιοπρεπῶς. Ἀλλ' οἱ δυστυχεῖς ἱερεῖς τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, οὐδένα τακτικὸν μισθὸν ἔχοντες, ὡς δὲ συμβαίνει ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Σμύρνῃ καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ τὴν ἱερατικὴν αὐτῶν θέσιν τὰ γεδέκρια καλούμενα ἀκριβὰ ἀγοράζοντες παρὰ τοῦ ἀρχιερέως, ἢ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας ἐν ἣ ἱεουργοῦσι! μόλις ἀποζῶσιν ἀπὸ τῶν τυχερῶν εἰσοδημάτων, πάντοτε στερούμενοι καὶ πενόμενοι. Καὶ δι' αὐτὸ οἱ τρόφιμοι μαθηταὶ τῆς τε ρίζας καὶ τῶν ἄλλων ἱερατικῶν σχολῶν, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς σπουδῆς αὐτῶν, ἀρνοῦνται καὶ δὲν θέλουσι νὰ χειροτονηθῶσιν ἱερεῖς, καὶ οὕτω ματαιοῦται ὁ σκοπὸς καὶ ἡ δαπάνη τῶν ἱερατικῶν τούτων σχολῶν, ἀπὸ τεσσαράκοντα ἤδη ἐνιαυτῶν! Εἶναι λοιπὸν ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα ἡ μισθοδότησις τῶν εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας ἐφημερίων ἱερέων, ἐγγάμων τε καὶ ἀγάμων. Τὴν δ' ἐπαρκῆ μηνιαίαν μισθο-

δοσίαν, διὰ μὲν τοὺς ἱερεῖς τῶν πόλεων δραχμ. διακοσίας, διὰ δὲ τοὺς ἱερεῖς τῶν χωρίων δραχμ. ἑκατὸν (ἐκτὸς βεβαίως τῶν τυχερῶν ἀπὸ τῆς ἱεροπραξίας ἐσόδων) ὀφείλει νὰ χορηγῇ τὸ κράτος, οὗτινος ἀναγκαιύτατος λειτουργὸς εἶναι καὶ ὁ ἱερεὺς, ὡς τοῦτο γίνεται εἰς τὰ εὐνομούμενα κράτη τῆς Εὐρώπης.

Ζήτημα Η΄., ἐρ. *Τί φρονεῖτε ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἱερέων;*

Απόκρισις. Ἱερεῖς πρέπει νὰ χειροτονῶνται ὅσον τὸ δυνατόν ὀλίγοι· καὶ οὗτοι εἰς θέσεις ἱερατικὰς ὀρισμέναις· ὁ δὲ ὑποψήφιος πρὸς ἱερωσύνην ἔγγαμος ἢ ἀγαμος, ὀφείλει νὰ ἔχη, ἀναποφεύκτως, δίπλωμα γυμνασίου ἢ ἱερατικῆς σχολῆς, ὡς καὶ ἀποδεικτικὰ χρηστῆς ἀγωγῆς, τριακοντούτης τοῦλάχιστον τὴν ἡλικίαν, προβαλλόμενος ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, ἐν οἷς μέλλει νὰ ἱερατεύσῃ καὶ χειροτονούμενος δωρεὰν οὐ μόνον τῇ εὐλογίᾳ τοῦ ἀρχιερέως τῆς ἐπαρχίας, ἀλλὰ καὶ τῇ γνώσει καὶ ἀδείᾳ τῆς ἱερᾶς συνόδου· ὅπως, τοιουτοτρόπως, ἐμποδισθῇ τοῦ λοιποῦ ἢ πληθὺς τῶν ἱερέων, ὧν ἡ χειροτονία ἐγένετο, κατὰ καιροῦς, χρηματολογία ἀρχιερέων!

Ζήτημα Θ΄., ἐρ. *Ἄν φρονεῖτε, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀνορθώσεως τοῦ κλήρου ἐνέχει τύσιν σπουδαιότητα, ὥστε ὑπὲρ αὐτοῦ νὰ ἐνεργήσωσι καὶ τὰ τέσσαρα πατριαρχεῖα, καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις ἱερὰ σύνοδος καὶ ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις, καὶ πᾶς κατανοῶν τὸ μέγα ἐγχείρημα ἰδιώτης; Τί δὲ φρονεῖτε, ὅτι πρέπει νὰ ἐνεργήσῃ ἕκαστος τούτων; Πῶς δὲ δεόν νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Σύλλογος τῆς „Ἀναπλάσεως“;*

Απόκρισις. Τὸ ζήτημα τῆς ἀνορθώσεως τοῦ ἐνοριακοῦ μάλιστα κλήρου, ἀπὸ τῆς παρούσης αὐτοῦ καταπτώσεως εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμάθειαν καὶ πτωχίαν, ἐνέχει τοσαύτην σπουδαιότητα, ὥστε ἀμέσως καὶ ἄνευ ἀναβολῆς ὀφείλουσι νὰ ἐνεργήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ οὐ μόνον τὰ τέσσαρα ὀρθόδοξα πατριαρχεῖα Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, ὡς καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις ἱερὰ σύνοδος καὶ βασιλικὴ κυβέρνησις, ἀλλὰ καὶ πᾶς φιλόπατρις καὶ φιλόχριστος ἰδιώτης, κατανοῶν τὸ μέγα τοῦτο ἐγχείρημα τῆς βελτιώσεως τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου.

Καὶ τὰ μὲν τέσσαρα πατριαρχεῖα καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις καὶ ἐκκλησία, ὀφείλουσι νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀξιοπρεποῦς μισθοδοτήσεως τῶν λειτουργῶν ἱερέων, οἵτινες θὰ κηρύττωσι καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὡς τοῦτο γίνεται ἐνταῦθα ἐν Οὐγγαρία καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, ἢ ἀντὶ τοῦ φαλλομένου κοινωνικοῦ, ἀναγνώσκωσιν ἐπ' ἐκκλησίας πρὸς τὸν λαὸν καθ' ἑκάστην κυριακὴν, τὰ κυριακοδρόμια Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη, ἢ ἄλλην τοιαύτην ψυχοφελῆ ἀνάγνωσιν· ἐν τῇ ἐνοριακῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ ὑπάρχει εἰς καὶ μόνος λειτουργὸς ἱερεὺς, τότε ὁ διδάσκαλος τῆς ἐνοριακῆς σχολῆς, τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἱερέως, ἀναγινώσκει ἐπ' ἐκκλησίας τὴν χριστιανικὴν ταύτην ἀνάγνωσιν. Τὸ καλὸν τοῦτο ἔθιμον εἰσῆλθῃ ἤδη εἰς τὰς ἐν Παλαιστίνῃ ὀρθόδοξους ἐκκλησίας, καὶ καρποφορεῖ ἄριστα.

Ὁ δὲ φιλόπατρις καὶ φιλόχριστος ἰδιώτης ὀφείλει νὰ συντελέσῃ καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὸν ἀξιοπρεπῆ βίον τοῦ ἱεροῦ κλήρου, οὐ μόνον διὰ τῶν κατὰ δύναμιν χρηματικῶν αὐτοῦ προσφορῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ καὶ προτροπῶν, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐθνικοφελεστάτου τούτου ἔργου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Σύλλογος τῆς „Ἀναπλάσεως“ δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος λίαν καρποφόρως καὶ εὐεργετικῶς, ἐὰν διὰ τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος *Ἡ Ἀναπλάσις* (εἰ δυνατόν κατὰ

πᾶσιν ἐβδομάδα ἐκδιδομένου, τῇ διαρκεῖ ἐπιχορηγίᾳ ἑνὸς Γ. Ἀβέρωφ, Κωνστ. Ζάππα, Μ. Βαλιάνου ἢ ἄλλου κλεινοῦ καὶ μεγάλου εὐεργέτου τοῦ γένους ἡμῶν) οὐ μόνον πραγματεύεται τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀνάπλασιν, διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐξυπηρετούμενου διὰ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, ἀλλὰ καὶ συνηγορῇ καὶ ἐξαίτηται παρ' ἐν δεῖ τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ ἡμετέρου ἐλληνικοῦ ὀρθοδόξου κλήρου, εὐρισκομένου τό γε νῦν εἰς κατὰστασιν προξενούσαν αἰσχος, λύπην καὶ ἐντροπὴν εἰς τὸ πολυπαθὲς ἡμῶν ἔθνος.

Ζήτημα Ι΄., ἐρ. *Υπάρχουσιν αὐτόθι ἑτερόδοξοι; Τίνες αἱ καθ' ἡμῶν ἐνέργειαι αὐτῶν; διατηροῦσι σχολὴν τινα; Καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτὴν εἰδικῶς; ὑπάρχουσιν ἐκ τῶν ἡμετέρων οἱ δυνάμενοι νὰ ἀντιμετωπίσωσιν αὐτούς;*

Απόκρισις. Ἐνταῦθα ἐν Βουδαπέστη, τῇ πρωτεύουσιν τοῦ οὐγγρικοῦ βασιλείου, εἰς ἑκατοντάδας μόνον ἀριθμοῦνται οἱ ἑτερόδοξοι Ἕλληνες, Βλάχοι καὶ Σέρβοι, οἱ δὲ λοιποὶ κῆτοικοι τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ἑτερόδοξοι, καθολικοὶ καὶ διακμαρτυρόμενοι τριακόςαι πεντήκοντα χιλιάδες, ἐκτὸς τῶν ἑκατοντάκις χιλίων Ἰσραηλιτῶν, καθ' ἡμῶν οὐδὲν ἐνεργοῦσιν οἱ ἑτερόδοξοι μὲν, ἀλλ' ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, μᾶλλον δὲ ἀγαπῶσι καὶ προστατεύουσι τὴν ἐνταῦθα ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, ὡς καὶ τὰ μέλη αὐτῆς.

Ζήτημα ΙΑ΄., ἐρ. *Τίνα εἰσὶ τὰ σημεῖα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος, ἐν οἷς ἔσται συντελεστικὸν νὰ ληφθῶσι νομοθετικὰ μέτρα, ὥστε ὀφείλει νὰ λάβῃ ἄνευ ἀναβολῆς ἡ ἑλλην. βασιλικὴ κυβέρνησις, πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ ἱεροῦ κλήρου;*

Απόκρισις. Τὰ νομοθετικὰ μέτρα ἅτινα ὀφείλει νὰ λάβῃ ἄνευ ἀναβολῆς ἡ ἑλλην. βασιλικὴ κυβέρνησις, πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ ἱεροῦ κλήρου, εἰσὶ ταῦτα, ὡς εὐχεται ἡ κοινὴ γνώμη· 1) πᾶς λειτουργὸς ἱερεὺς, εἰς τε τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, μισθοδοτεῖται ἐπαρκῶς ὑπὸ τοῦ κράτους, καὶ μετὰ τεσσαρακονταετῇ λειτουργίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, λαμβάνει ὡς σύνταξιν ἰσόβιον, ὁλόκληρον τὸν ἐτήσιον μισθὸν τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ. 2) Οὐδεὶς δι' οὐδένα λόγον χειροτονεῖται ἱερεὺς ἔγγαμος ἢ ἀγαμος, μὴ ἔχων δίπλωμα γυμνασίου ἢ θεολογικῆς σχολῆς, οὔτε λαμβάνει θέσιν ἱερατικὴν, ἐν ἣ ἀμέσως νὰ ἱερατεύσῃ. 3) Οὐδεὶς χειροτονεῖται ἀρχιερεὺς, ἐὰν μὴ πρῶτον ἐπὶ εἴκοσι, τοῦλάχιστον, ἔτη ἐδίδαξε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐλειτούργησεν ἐν τῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ. 4) Εἰς τὰς σχολαῖς, τὰ παρθεναγωγεῖα καὶ τὰ γυμνάσια λόγιοι καὶ ἀξιοσέβαστοι ἱερεῖς, διδάσκουσι τὴν ἱερὰν κατήχησιν, τὴν ἱερὰν ἱστορίαν καὶ τὴν χριστιανικὴν ἡθικὴν καὶ 5) οἱ σεβασμιώτατοι ἀρχιερεῖς ὀφείλουσι νὰ διδάσκωσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ πνευματικὸν αὐτῶν ποίμνιον, συνεχῶς αὐτὸ ἐπισκεπτόμενοι, καὶ ποιμαίνοντες, ἐν ἐπιστήμῃ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πραότητι καὶ ἀφιλοκερδίᾳ.

Ζήτημα ΙΒ΄., ἐρ. *Πῶς δεόν νὰ ὁργανισθῇ ἡ θεολογικὴ σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου ἡμῶν, ἵνα ἀνταποκριθῇ πρὸς τὴν ἀνωτάτην θερησκευτικὴν μόρφωσιν, ἥς δεόν νὰ τυγχάνῃ ἐκάστοτε ὁ ἀνώτατος ἡμῶν κληρὸς, καὶ ὅπως γένηται τὸ κοινὸν φυτώριον πάντων τῶν ἐπιθυμούντων ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα, ἐν πάσαις ταῖς ἐλληνικαῖς ὀρθόδοξοις ἐκκλησίαις;*

Απόκρισις. Ἡ θεολογικὴ σχολὴ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐλληνικοῦ πανεπιστημίου, δεόν νὰ ὁργανωθῇ οὕτως, ὥστε οὐ μόνον οἱ καθηγηταὶ αὐτῆς νὰ ᾧσιν ἄνδρες ἀληθοῦς σοφίας καὶ πρακτικῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν αὐτῇ τὰς θεολογικὰς σπουδὰς ἀποπερατώνσαντες φοιτηταί, ἀποβῶσιν ἢ χαρὰ καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν, διὰ τῆς

ιεροπρεπούς αὐτῶν διαγωγῆς καὶ τῆς καρποφόρου ἱερᾶς αὐτῶν λειτουργίας. Ἐκ τούτων μόνον οἱ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότες, καὶ μετὰ πολυχρόνιον καὶ εὐδόκιμον διακομίαν τῆς ἐκκλησίας, δέον νὰ καλῶνται πρὸς τὸ ὑψηλὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα.

Ζήτημα II', ἔρ. Πῶς εἶναι διοργανωμέναί αἱ ἱερατικαὶ σχολαὶ τῶν ἑτεροδόξων, καὶ ὅποιοι αἱ ἡμέτεροι ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐκεῖνον; *Τίνες αἱ θρησκευτικαὶ ἐταιρίαι καὶ αἱ προσηλυτιστικαὶ προπαγάνδαι τῶν ἑτεροδόξων; Τίς ἡ ὁργάνωσις, τὰ μέλη, οἱ πόροι, αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν;*

Ἀπόκρισις. Ἐνταῦθα ἐν τῷ οὐγγρικῷ βασιλείῳ, τῷ συγκεκριμένῳ, ὡς γνωστόν, ἐκ 16 ἑκατομμυρίων ψυχῶν, 6 διαφόρων ἐθνικοτήτων, αἱ ἱερατικαὶ σχολαὶ τῶν ἑτεροδόξων, καθολικῶν τε καὶ διαμαρτυρουμένων, εἰσὶν ἄριστα διοργανωμέναι, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐν αὐταῖς σπουδάσαντες κληρικοὶ διαπρέπουσιν ἐν τῇ ἀκριβεῖ ἐκπληρώσει τῶν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν κοινωνίαν ἱερῶν αὐτῶν καθηκόντων· αἱ δὲ ἡμέτεραι ἱερατικαὶ σχολαὶ ἐν σχέσει πρὸς ταύτας, εἰσὶ, δυστυχῶς, ὑποδεέστεραι καθ' ὅλας τὰς ἐπὶ φεῖ· θρησκευτικαὶ ἐταιρίαι ἐνταῦθα ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ ἀκμάζουσαι, ἀλλὰ μόνον διὰ φιλανθρωπικούς, ἐκπαιδευτικούς καὶ ἡθικοθρησκευτικούς σκοπούς. Προσηλυτιστικαὶ δὲ προπαγάνδαι οὕτε εἰς τοὺς καθολικούς, οὕτε εἰς τοὺς διαμαρτυρουμένους ἐπιτρέπονται ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ κράτους.

Ζήτημα III', ἔρ. Πῶς ἐκπαιδεύεται καὶ συντηρεῖται ὁ εἰς τὰ ἄλλα ὁμόδοξα κράτη ἱερὸς κληρὸς;

Ἀπόκρισις. Ἐκπαιδεύεται καὶ συντηρεῖται λίαν ἀτελῶς καὶ ἐλλειπίντως, ὡς πρὸς τὸν ἱερὸν κληρὸν τῶν ἑτεροδόξων

κρατῶν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης. Καθότι παρ' ἡμῶν τοῖς ὁρθοδόξοις, διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, οὔτε ἡ κυβέρνησις, οὔτε ὁ λαὸς οὐδέποτε δεόντως ἐφρόντισαν περὶ τῆς ἐπαρκούς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἀξιοπρεπούς συντηρήσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου. — Ἀμάθεια, πενία καὶ λέραι (λέραι ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων) — ἰδοὺ τὰ πρῶτιστα γνωρίσματα τοῦ ὁρθοδόξου ἱερέως τῶν χωρίων μάλιστα, ἔλεγεν ἑξοχος φιλόπατρις ἐν Βιέννῃ οἰκτεῖρων τὴν ἡμετέραν ἐκκλησιαστικὴν κατὰστασιν, καὶ μάλιστα τὴν ἀλήθειαν, εἶχε δίκαιον.

Ζήτημα IV', ἔρ. Ὅποῖος φρονεῖτε, ὅτι δέον νὰ εἶναι ὁ ἑλεγχος τῶν ἀνωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν πρὸς τὰς ὑποδεεστέρας;

Ἀπόκρισις. Ὁ ἑλεγχος τῶν ἀνωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν πρὸς τὰς κατωτέρας, ὀφείλει νὰ εἶναι ἀδιάλειπτος, ἀπροσωπώληπτος καὶ αὐστηρὸς, ἀλλ' οὐχ' ἦττον καὶ ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλαδελφίας.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐντεῦθεν καὶ ἐξ ἡμῶν πρὸς τὰ 15 σπουδαῖα ζητήματα, ἅτινα ὑπέβαλλε πρὸς ἐξέτασιν καὶ διαφώτισιν ὁ ἐν Ἀθήναις Σύλλογος τῆς „Ἀναπλάσεως“ ἔχων ὑψηλὴν, ἀληθῶς, καὶ θεῖαν ἀποστολήν, καὶ ἀγωνιζόμενος τὸν μέγαν καὶ δυσχερῆ, ἀλλὰ καὶ ἐθνοσωτήριο καὶ ἐνδοξον ἀγῶνα τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κλήρου, καὶ τῆς διὰ τοῦ πρακτικοῦ χριστιανισμοῦ, ἀναπλάσεως τοῦ γένους ἡμῶν.

Ἡ πανσθενουργὸς χάρις καὶ δυνάμεις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἴη μετὰ πάντων τῶν κοπιούντων καὶ ἀγωνιζομένων ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Βουδαπέστη, μηνὶ Μαΐῳ, 1889.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Η ΟΦΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΚΟΛΥΜΒΗΤΙΚΗΣ.

Μεταξὺ τῶν πολυαριθμῶν σωματικῶν ἀσκήσεων, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐνίσχυσις τοῦ σώματος καὶ ἡ ψυχγωγία τοῦ πνεύματος, ἡ κολυμβητικὴ κατέχει τὴν ἀνωτάτην θέσιν, διότι παρέχει ὑπὸ ὑγιεινὴν ἐποψιν εἰς τε τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα περισσοτέραν ὠφέλειαν ὅλας δὴποτε ἄλλης σωματικῆς ἀσκήσεως, τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπιδιωκούσης.

Ἡ κολυμβητικὴ ἐξησκέτο καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς. Μεγάλῃ ἦτο ἡ θεραπεία αὐτῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις, οἵτινες ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς ὑγιεινῆς ἐν γένει κατεῖχον τὴν πρώτην θέσιν μετὰξὺ τῶν λαῶν τῆς ἀρχαιότητος κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῶν. Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῶν χωρῶν τοῦ Νείλου ἔχοντες τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ παντελής εὐεξία τοῦ σώματος ἦτο ἀπαραιτήτως ἀναγκαία πρὸς τὴν τοῦ πνεύματος εὐεξίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου διέγνωσαν λίαν ἐνωρὶς τὰς σωτηρίους ἐπιδράσεις, ὥς ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ ἡ ὀρθῶς ἀσκουμένη κολυμβητικὴ τέχνη. Δεύτεροι μετὰ τοὺς Αἰγυπτίους ἦσαν οἱ Ἕλληνες τῶν κλασσικῶν χρόνων, οἵτινες μετὰξὺ τῶν γυμναστικῶν ἀσκήσεων τῶν ἀπέδωκαν τῇ κολυμβητικῇ τὴν ὀφειλομένην αὐτῇ ἐντιμὴν θέσιν, εἶνε δὲ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν εὐκαμφσίαν τοῦ σώματος τῶν καὶ τὴν ὠραιότητα τῶν μελῶν ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τοῦ εὐρέος καὶ ἰσχυροῦ στήθους τῶν ὤφειλον κατὰ τὸ μέγιστον μέρος εἰς τὴν κολυμβητικήν.

Εἶνε ἀξιοπαρατήρητον ὅτι ἡ παρακμὴ καὶ κατὰπτωσις

πολλῶν ἐθνῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ συμπίπτει μὲ τὴν παραμέλησιν τῶν γυμναστικῶν ἀσκήσεων. Οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες ἐτίμων κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὰς ἐλευθέρους ἐν τῷ ψυχρῷ ὕδατι κινήσεις καὶ ἐδίδασκον τὴν νεολαίαν ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐν τῇ εὐγενεῖ τέχνῃ τῆς κολυμβητικῆς, ἤρχισαν νὰ παρακμάζωσιν, ἅμα ὡς εἰσέδυσεν ὁ τρυφηλὸς καὶ ἀβροδίαιτος βίος τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ἡ ἐν τῇ θαλάσῃ κολυμβητικὴ, ἡ ἀποσκληρύνουσα καὶ ἰσχυροποιούσα τὸ σῶμα, ἀντικατεστάθη διὰ τῶν θερμῶν λουτρῶν, ἅτινα ἀπαλύνουσι τὰς σάρκας καὶ ἐξασθενοῦσιν ὁλόκληρον τὸν ὁργανισμόν. Ὅμοιον τι παρατηρεῖται καὶ παρὰ πολλοῖς ἄλλοις λαοῖς, οἵτινες κατὰ τὴν περίοδον τῆς ὑψίστης αὐτῶν ἀναπτύξεως ἦσαν ἄριστοι κολυμβηταί, ἀφ' ὅτου δὲ ἀπεξενώθησαν πρὸς τὴν κολυμβητικὴν καὶ ἀντικατέστησαν αὐτὴν διὰ τῶν θερμῶν λουτρῶν, ἐγένοντο ἀβρότεροι τὰ σώματα καὶ πρὸς τὰς κακουχίας ἦττον καρτερικοί.

Κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα εἶναι παρὰ πᾶσιν ἀνεγνωρισμένη ἡ μεγάλη σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ὠφέλεια τῆς κολυμβητικῆς, καὶ οὐδεὶς ἀμφιβάλλει πλέον ὅτι ἡ τέχνη αὕτη, ἕνεκα τῆς ἐνδυναμωτικῆς αὐτῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ εἶνε ἡ ἀρίστη πασῶν τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων. Κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν, καθ' ἣν διηνεκῶς αὐξάνει ἡ πνευματικὴ ἐργασία ἐπὶ βλάβῃ τοῦ σώματος, ἡ κολυμβητικὴ εἶνε εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε σωτήριος, καθ' ὅσον ἀποτελεῖ τὸ ἀριστον ἀντιφάρμακον κατὰ πάσης βλάβης